Ч. 270. Львів, середа дня 15. (2.) грудня 1909. Річник XIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублїв; з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублїв.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адміністрация експедиция »Руслана« при **ул. Оссоліньских ч. 11. (партера (фронт від ул. уТхої).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в „Надісланім" 40 іч від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

Галицке москвофільство перед судом держ. ради.

(△) В розправі над буджетовою провізориєю виголосив пос. М. Василько знаменну промову про рускі політичні відносини в Галичині (ми подали єї основу, а небавом подамо після стеноґр. записок), котрі він осьвітив так яскравим, але й вірним сьвітлом, що на се повинні звернути пильну увагу не лише міродатні круги в Галичині, але також австрийске правительство централье і заграничних справ з огляду на відносини між Австро-Угорщиною і Росиєю і на значінє сеї справи для заграничної австрийскої політики. Бесїдник з питомим собі красомовством і рішучостю поставив перед суд парляменту і правительства в цїлій наготї роботу наших галицких москвичів і їх приятелїв і помагачів, російских обєдинителїв в роді ґр. Бобріньских et. comp., вказав на ту шкідну деморалїзацию, яку ведуть московскі аґенти з підмогою галицких москвичів поміж руским селяньством, поміж духовеньством, поміж шкільною молодежю, яка виховує ся по бурсах на московских яничарів. В тих бурсах, заснованих головно датками духовеньства і селяньства приневолює ся невинних ще і не зопсованих учеників (і учениць) кривити душею, виховує ся на фарисеїв, приучує ся їх погорджувати своєю рідною мовою, а наломлювати язик до московщини, котрої і старі москвичі ще не вивчили ся як слїд, вщіпляє ся в них погорду до руско-католицкої Церкви а змаганє до православія, виставляючи їй на вечерницях муз. декляматорских під доглядом старшини устроюваних в честь апостата Наумовича, яко взорець достойний наслїдуваня (Бурса Народного Дому, котрого предсїдником є руско-католицкий сьвящеядк і ґімназияльний професор Костецкий).

Справедливо отже посол Василько звернув увагу на се, що Дім Народний, котрий повстав з виликодушного дару Є. В. Цїсаря Франц Йосифа і щедрих підмог державних фондів та жертволюбности Русинів і був призначений на огнище культурного і народного розвитку Русинів, став огнищем москвофільскої пропаґанди, ренеґацтва і апостазиї. Справедливо вказав бесїдник і на се, що многі короткозорі польскі політики пособляли сему москвофільству, вважаючи єго зовсім хибно обявом староруского консерватизму, забуваючи при тім, яку велику шкоду заподівають тим правильному, культурному розвиткови руского народу, який бурян засївають в краю, і яку грозу накликують через те на край і на австрийску державу.

Алеж так само справедливо вказав посол Василько на те, що пок. намісник ґр. К. Бадені поборював і нищив москвофільство, яко вороже австрийскій державній идеї. Сим зазначив бесїдник, що пок. ґр. Бадені сим робив чималу прислугу национ. розвиткови Русинів в Галичині і задлятого тим яскравійше виступає супроти того похибка деяких укр. руских політиків, що в опозицийнім заслїпленю опісля лучили ся з тими віковічними ворогами і неґаторами укр. руского народу, творили з ними консолїдациї, і помагали їм наново підростати до того становища, яке они заняли за ґр. Пініньского і ґр. Потоцкого. Коли отже справедливо вказує ся на ті похибки польских політиків, то не треба забувати про се, що й укр. рускі провідники не так давно запрошували на мужів довіря на консолїдацийні збори пок. Ос. Маркова і Дудикевича!

Промова посла Василька була отже рішучим memento для австрийского правительства, але також і для україньско-руских провідників, котрі з одного боку консолїдациями, а з другого тактикою Будзиновских, Трильовских і Петрицких помогли до зросту сего боляка на рускім орґанїзмі.

Над сим повинні би провідники укр. руского клюбу зріло призадумати ся, що з одного боку москвофільскі живла, з другого боку політики авантур і розпуки убаремнюють успіхи україньско-рускої політики, тим то як отрясли ся народовці з москвофільскої причіпки, так треба пели утяти від авантуристів. Посол Василько, яко провідник Буковиньских Русинів, подав ясний образ галицких відносин і виручив в тій справі укр. руский клюб, котрий давно повинен був здобути ся на таку ілюстрацию наших галицко-руских відносин.

Допись з Коломиї.

Дня 8. с. м. відбули ся загальні збори філїї Тов. „Просьвіта" в Коломиї, а що були цікавим весловом настрою від сю хвилю, тож подаємо дещо з них до відомости. Красно виглядала панахида в церкві за упокій членів Тов. „Просьвіта", до котрої станули кільканайцять сьвящеників з міста і околиці. На збори прибуло значне число людий. Проводив радник суду Чернявский і декан о. Русин. Із звіту виділу слїдне змаганє до ревнїйшої працї. Радісно повитали збори вістку заложеня виділом бурси ремісничо-промислової, котра мимо великих трудностий фінансових розвиває ся красно. Точку тяжести загальних зборів становила справа читалень „Просьвіти" в повітї. Почин до немилої розправи дав о. Смеречиньский з радикальних Воскресїнець коло Коломиї, представляючи свою

О. Віктор Катрайн.

Від атеїзму — до анархізму.

Поучний образок з університетского житя теперішности.

Переложив *о. І. Плавюк.*

(Дальше).

III.

Той досить нечемний, майже неприязний спосіб відправи переконав Альфреда доволї о сїм, що пан професор опирав ся на хитких основах, а щоби оминути прикрого положеня, радо перервав би всякі дальші зносини. Однак Альфред не стратив відваги і постановив за кілька днів знов пробувати щастя у пана професора. Справа видавала ся єму дуже важною і не хотів лишити її непокінченою. За всяку цїну хотів справу прояснити.

— Простїть пане професор — так почав Альфред при другій візитї, — що я ще натручую ся вам з тою справою, в якій я вже був раз. Простїть мою влїзливість, бо то розходить ся о річ, на якій дуже менї залежить і за всяку цїну хотів би я в сїй справі дійти до ясности і певности.

Коли позволите, то сим разом з иншої точки поясню мою трудність. Менї здає ся, що без Бога нема авторитету, бо без Бога не може бути ніякого обовязку совісти. Підчас послїдної розмови сказали пан професор, що держава, або загальне переконанє народа є послїдним жерелом і найвисшим правилом права. Але при сїм припускаю, що я обовязаний слухати держави, або загального народного переконаня. Бо праву з одного боку відповідає все з другого боку обовязок. А я сьмію запитати ся, хто зобовязує мене слухати держави чи загального переконаня народа?

Професор: Воля держави, або державний закон.

Альфред: А звідки держава має право мене зобовязувати? Коли хто до мене приходить і щось менї розказує, то я маю право єго спитати: Звідки маєш право менї розказувати, або: хто зобовязує мене тебе слухати? Те саме відносить ся і що до держави. Нїм ще держава могла видати перший закон, то піддані певно мали обовязок повинувати ся єї законам. Коли они перед виданєм першого державного закона не були переконані, що мають їх слухати, то їх ніколи не може зобовязати ніякий державний закон. Держава може менї грозити, мене силувати, але зобовязати мене до чогось ніколи — ніколи не може. Тож питаю ся, звідки бере ся сей загальний обовязок підданих слухати права?

Професор: Сего певно не схочете заперечити, що сего домагає ся розум, слухати державних законів!

Альфред: Не зовсїм; я не виджу причини, щоби з атеїстичного становища при помочи сеї засади дійти до ладу з правдивим обовязком совісти.

Професор: Се дивна річ! Ви признаєте, що вимогою розуму є слухати законів, а однак хочете пізнїйше заперечити, що не можна при помочи сеї засади узасаднити обовязку підданих, слухати держави!

Альфред: Я лише не годжу ся з сим, щоби з атеїстичного становища можна погодити з сею засадою правдиве зобовязанє. Після християньскої науки се послїдовности практичного розуму, приміром: Домаганє послуху для правдивої власти, Божі заповіди; се приписи, що їх Сотворитель загальними чертами вписав в серце кождого чоловіка. Ті, що держать ся християньства, поясняють се собі так. Они кажуть: Та сама ясність, яка нам показує, що много дїл відповідає або не відповідає правдивому ладови розумного чоловіка, она також нам показує волю Сотворителя і Управителя всїх річий, щоби чоловік заховав пригідний для него порядок. Тож таке домаганє розуму нас зобовязує, бо в нїм видимо волю нашого Господа Сотворителя. Так кажуть християни. А коли ми на основі новітної науки відкинули віру в Бога, то не можемо покликувати ся на волю Божу. І з сего становища не виджу причини, як можна говорити про правдивий обовязок совісти.

Професор: Алеж бо до зобовязаня вистарчає пізнанє, що одно поступованє є мудре, а друге нї. Коли я се пізнам, то сейчас каже

роботу в читальнї, недвозначно підняв закид на адресу сьвященьства так бодай то понято, бо присутна зборам кліка радикалів під проводом ославненого Павла Лаврука з Іспаса підняла цїлу низку критики на становище сьвященьства по читальнях „Просьвіти“. Селянин Ґорецкий з Печенїжина похваливши о. Смеречиньского нарікав, що сьвященики забороняють ходити до читалень, нарід відстрашують а преці в читальнї вільно все читати! Проф. Крушельницкий доказував, що предсїдателями читалень повинні бути селяни а сьвященик хиба з конечности. Павло Лаврук викрикував проти „Місіонара“ по читальнях. Клясичний був на кінци виступ поважного господара з Вербіжа, Тулїки, котрий виказував, яку гниль ширять радикали, пхаючись насильно до читалень „Просьвіти“; поважні члени покидають через то читальнї, молодїж ширить богохульство а насьміваючись з сьвященьства згіршає і дїти, длятого не можна вимагати, щоби сьвящ. поперали таку роботу. Підчас промови ч. Тулїки крикнув якись радикал, що то неправда! дістав однак відповідь від Тулїки: „ходи зі мною на двір а я тобі скажу в чотири очи, чи я брешу чи ні“. З бесїди Тулїки скористав о. декан Русин а звертаючи увагу видїлу на хоробу читалень „Просьвіти“, домагав ся основного лїченя, бо розклад по читальнях очевидний, тому не вистарчить приїхати тут раз в рік від паради на загальні зборк читальнї, але казати собі що 3 місяцї присилати звіти з читалень та висилати довіренного далеґата, щоби лихови зарадив на місци. Критикувати сьвященьство, котрого вплив підорвано, — тут нї при чім! а що є зле по читальнях, посьвідчають слова так поважного селянина як Тулїка. — Вибором нового видїлу і льосованєм фантів закінчено збори. Новому видїлови радимо, щоби не вдоволяв ся похвалами, але брав ся до уздоровленя читалень, бо видно і народови самому за багато вже того „радикального добра“ — *Учасник.*

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Пізним вечером в суботу скінчила ся загальна розправа над буджетовою провізориєю в в посольскій палатї і предлогу відослано до комісиї, котра тепер розпочала роботу. Але яка буде дальша доля сеї предлоги а в дальшій послїдовности також инших проґрамових точок а на останку в дальшій послїдовности і самої державної ради, сего ще сегодня напевно сказати не можна. Славяньска Єднота держить ся все ще на відповіднім становищі супроти правительства і під напором крайних живел в своїм складї відрочила свої наради на сей тиждень, бо тї крайні живла не бачать певної поруки що до обнови кабінету в заяві д-ра Ґломбіньского.

Після першого читаня буджет. провізориї мала посольска палата приступити до першого читаня торговых договорів. Однак се зустрінуло ся з рішучим опором ческих хлїборобників, котрі відгрожували ся, що зараз загатять дневний порядок наглими внесенями. Крім того і укр.-руский клюб виступив з такою самою погрозою, невдоволений тим, що в переспровах, які вели ся між сторонництвами парляментарними і правительством, нїхто на укр.-руский клюб не оглядав ся. А в суботу війшла па дневний порядок правит. предлога про зужиткованє централї для худоби і про щорічну підмогу 6 мілїонів для хлїборобства. Укр.-руский клюб заявив однак, що з квоти призначеної на Галичину припаде львина часть польским хлїборобникам. В тім настрою великого невдоволеня постановив укр.-руский клюб внести по першім читаню буджет. провізориї нагле внесенє д-ра Колесси про роздїл кр. ради шк. на польску і руску секцию. Сим внесенєм, над котрим палата була приневолена пізним вечером розпочати розправу, загачено дневний порядок, а обструкцийна цїль сего внесеня виявляла ся виразно з того, що оно не мало нїякої звязи з висуненою на дневну чергу правит. предлогою про пособлюванє хлїборобам в продажи і годівлї товару. Серед нетерплячки і роздратованя послів розпочав п. Колеса узасаднювати наглість свого внесеня, а віцепрезидент др. Штайнвендер тричі прикликував єго до порядку, а коли доходимо до відобраня голосу, продовжав др. Колесса свою промову по руски. Однак і тепер ще віцепрезидент звертав ся до посла з замітками, котрі принято з українського боку яко визиваня і пос. Будзиновский відгрожував ся, що 200 наглих внесень предложить, але дістав на се відповідь, що тї погрози нїкого не залякають. І справдї зараз предложено одно нагле внесенє, а заповіджено дальші. Укр. руский клюб намагав ся зложити доказ, що зуміє також вести обструкцию. В палатї загудїло як в улию, а деякі парляментарні провідники, президия і мінїстер президент почали переспраляти з укр.-руским клюбом і бар. Бінерт прирік в понедїлок приняти провідників укр.-руского клюбу, щоби вислухали єго домагань і потреб, а коли вислїд сих переговорів вдоволить провідників укр.-руского клюбу, тодї залишать дальшої обструкциї.

Внесенє д-ра Колесси, як ми вже вчера звіщали, перепало, а замітна при тім заява социялїстичного провідника Зайца (перед голосованєм), що социялїсти готові вступати ся за домаганєм Русинів, але з огляду на пильні справи, які мають бути в сїй хвилї полагоджені, будуть социялїсти голосувати проти внесеня д-ра Колесси. Тим не в перший раз зазначили они, скілько варта для Русинів поміч социялїстів, на котру рускі посли теперішні, виїзджаючи до Відня в 1907 роцї, так на певно числили! І сему розчарованю дав вираз др. Окуневский яко останний бесїдник над сим внесенєм.

На чім скінчать ся переговори укр.-руского клюбу з бар. Бінертом, поки що не маємо вістий. Однак, на скілько нам відомо, укр.-руский клюб домагає ся для хлїборобских руских орґанізаций в Галичинї прямої участи при роздїлї 6 мілїонової квоти призначеної хлїборобам яко винагороду за ухваленє повновласного закона до торгового договору з Румунїєю. В сїм доманганю числить укр.-руск. клюб на піддержку инших хлїборобских послів, а передовсїм ческих, котрим руска обструкция є водою на їх млин, бо змагає до розвязаня держ. ради, котре принесло би в нових виборах ческим хлїборобникам значну побіду над иншими ческими сторонництвами, отже значне помноженє їх мандатів. Однак треба тямити, що справа торгових договорів з балканьскими державами має незвичайну вагу з огляду на заграничну полїтику Австро-Угорщини і Корона з того становища бажає пильної полагоди сеї справи. Укр.-руский клюб задля здїйсненя своїх домагань пустив ся на вельми бистру воду і мимохіть насуває ся тут на гадку Гребінчина приказка про Мірошника, та питанє: Гледїть, добродїю, чи ваш міцний млинок? На сїй справі може розбити ся парлямент, а чи добре вийде з того всего руский млинок, покаже недалека будучина.

Заграниця.

Нїмецкий канцлер ф. Бетман-Гольвеґ виступив вкінци з довшою проґрамовою бесїдою. Єї очікувано з великою нетерпеливостию, а навіть роблено канцлерови закиди за єго довгу мовчанку. Бесїда випала вельми повздержливо і з розмислу не була ясною там, де розходило ся о докладне спрецизованє становища правительства супроти сторонництв. Противно виступив канцлер рішучо проти „радикалїзму“. Правиця і центрум виразили єму признанє, зате серед лївиці, особливо серед социяльних демократів можна було запримітити певне занепокоєнє.

Опісля говорив провідник центра бар. ф. Герлїнґ про заграничну полїтику, згадуючи теплими словами про союз з нашою монархією. Сей союз оказав ся вельми цїнним в хвилї, коли европейский мир був поважно загрожений балканьскими подїями. Проти такого союза не зважить ся на ворожі кроки навіть численна коалїция чужих держав. Навязуючи до бесїди ф. Гертлїнґа, забрав також канцлер голос в спра-

---

менї розум: се роби, а то нї.

Альфред: Пізнанє мудрости або нерозуму ще не вистарчає, щоби мене дїйсно зобовязати. Для чого я маю бути зобовязаний, все мудро дїлати?

Професор: Сеж ясна річ: що кождим чоловіком повинен кермувати розум.

Альфред: А для чого?

Професор: Бо щось противного було би немудре.

Альфред: А чомуж не мав би я деколи нерозумно поступати? Можна менї сказати, що моє поведенє є неблагородне, некрасне, непорядне, всьо, що хто схоче. А для чого маю бути зобовяваний все іти за розумом? Коли менї приміром сподобає ся, стати до гори ногами в присутности других, то можна менї сказати що я поступаю нерозумно, нечемно, неестетично і т. д., а я спитаю ся, для чого не сьмію зробити того, коли менї так хоче ся зробити для відміни? Зовсїм то само відносить ся до всїх приписів розуму, коли нема Бога, а чоловік є власним необмеженим паном. Подумаймо собі такий случай, що атеїст, котрий не вірить нї в Бога, нї в безсмертну душу, з журби і смутку, які єго давлять, віддає ся пияньству, або отруєю, чи вистрілом кінчить своє житє. Як можна переконати такого чоловіка, що він зобовязаний инакше дїлати, або що він допускає ся чогось каридостойного?

Професор: Він нарушує закон розуму, а через се своє людске достоїньство. Я раджу вам, студиюйте Канта. Від сего ґенїяльного мислителя довідаєте ся, що розум є номотетичний і самовладний. Він є сам для себе розумом і сам себе зобовязує і то безусловно, силою катеґоричного приказу.

Альфред: Катеґоричний приказ! Пане професор, від довшого часу занимаю ся Кантом і слухав я також викладів про єго моральність, але чим більше над тим застановляю ся, тим яснїйше стає менї перед очи: Катеґоричний приказ се конечний середник у великім клопотї, коли вже не справдешним asylum ignorantiae.

Професор: Та се обида нашого найбільшого мислителя.

Альфред: Зовсїм нї. Таж сам Кант бачив се наглядно, що за далеко посунув ся аж до сьмішности з своїм катеґоричним приказом. Впрочім він каже: Розум каже менї: „ти повинен“; він зобовязує мене. Але як може мене зобовязувати мій розум? Зобовязанє має все свою основу в волї законодавця. Кождий закон є виразом приказуючої волї: Sic volo, sic iubeo! Чиж та воля, що зобовязує мене силою розуму, се моя власна воля? Се неможлива річ! Таж ми бачимо, що ми законом дуже часто звязані проти нашої волї. Зобовязанє виступає проти нас яко щось накиненого нашій волї, котрій не можемо оперти ся. Тож оно від нас не походить.

Сам Кант пізнав сю трудність і не міг собі инакше помочи, лише сим, що глядїв прибіжища в невияснимій конечности. „Щоби пояснити се, як здорового розуму ужити в практицї, на се весь людский розум не вистарчає“. „Так то вправдї не розуміємо практичної, безусловної конечности морального приказу, але все таки розуміємо єго непонятність“ [1]). Се питомі Кантові слова. Але таким вигідним викрутом непонятности нїхто не вдоволить ся, що хоче точно розслїдити справу. А хотяй би хто приняв такий викрут, то чи я потребую журити ся таким невияснимим приказом в моїм практичнім житю?

Тож я вертаю до мого запевненя. Без Бога нема нїякого дїйсного обовязку, а тим самим нема дїйсного права, а що кождий авторитет є правом, то нема справдешнього авторитету. Коли нема Бога, тодї хиба силою або підступом можна мене присилувати, або з огляду на мою користь до чогось склонити, але проти моєї волї зобовязати мене до чогось, сего не може нїхто і нїколи зробити.

(Дальше буде.)

---

[1]) Grundlegung zur Metaphysik der Sitte. (Ausgabe Hartenstein IV. 93).

ві заграничної політики. Він заявив, що не бачить потреби подавати загального огляду політичного положеня в сьвіті, а особливо не уважав конечним, говорити про так тревалі відносини, як відносини Німеччини до Австро-Угорщини. Загальна ціль німецкої заграничної політики була вже висловлена в престольній бесіді. В мароканьскій справі дійшло до взаїмного порозуміня з Францією. Анґлійскі мужі стану вважають конечним, відносити добрі відносини до Німеччини. Німеччина може лише в сей сам спосіб відповісти Анґлії. Діткнув также справи зїзду в Раконіджі, з нагоди котрого дали ся чути неконче приязні голоси для тридержавя. Очидно, казав канцлер, сі голоси не були висловом поглядів італійскої більшости, і він не замітив нічого, щоб вказувало на маловаженє угоди тридержавя зі сторони відвічальної управи італійскої політики. Мінїстер заграниці Тітоні заявив єму, в Раконіджі не порушено дотично балканьских справ нічого такого, що би було противне тридержавному союзови. Також росийске правительство на доказ добрих відносин до Німеччини повідомило нас про вислід пересправ в Раконіджі.

Утвореню кабінету Сонніна стояла на перешкоді головно та обставина, що політики, яких бажав він мати на кріслах мінїстерий справедливости і просьвіти, рішучо зборонювали ся приняти се достоїньство. Мінїстром справедливости має стати Фінокіяро-Апріле, який вніс був свого часу в італійскім парляменті начерк закона про цивільні шлюби, а тепер заявив, що стане мінїстром лише під услівям, що его внесене буде поновно поставлене. Другий політик Мартіні, хоч може й не масон, але ворог церкви, хотів знов внести начерк закона о безвіроісповідній школі на француский взір. Не хотячи вже в самім початку приймати до свого кабінету деструкційні живла, волів Сонніно не числити на поміч тих обох політиків. Giornale d' Italia пише, що Сонніно дає запоруку вважати его кабінет широким ліберальним нагромадженєм сил в цїли переведеня обширного пляну реформ на поли шкільництва, податків, руху, в справі підниманя розвою полудневої Італії та социяльного законодавства.

Бар. Сонніно, жидівского походженя, уродив ся в Фльоренциї 1847. р. Був він мінїстром за Кріспія, опісля став він наслідником Фортіса, зваливши его мінїстерию. Наслідником Сонніна став его головний противник Джіоліті, якого місце по $3^1/_2$ роках заняв знов Сонніно. Ґраф Ґічіярдіні, мінїстер заграниці потомок фльорентийского історика з часів ренесансу, був також два рази мінїстром. Є він прихильником тридержавя, про що зложив він заяву обом послам, австро-угорскому і німецкому.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Авакума; римо-кат.: Фортуната. — В четвер: руско-кат.: Софронія; римо-кат.: Аделяїди.

— **Замкненє одеской „Просьвіти"**. Ґубернатор Одеси постепенно убивав одеску „Просьвіту". Вперед заборонив їй уладжувати відчити в українській мові, відтак заборонив їй продавати українскі книжки, а вкінця подбав, що мінїстерство внутр. справ оноді замкнуло „Просьвіту".

— **Буковиньский сойм.** Краєвий маршалок бар. Василько відїхав оноді до Відня, щоби інтервенїювати на авдиенциї у цісаря в справі скликаня буковиньского сойму. Здаєсь, що на 18. грудня ще не скличе ся сойму, бо є богато краєвих справ, які конче треба залагодити перед скликанєм сойму. Краєвий маршалок запропонує правдоподібно речинець скликаня сойму на 27. грудня с. р.

— **При виборах до повітової ради в Добромилі** перейшла у всіх ґрупах повітова листа. З ґрупи сільских громад листа Русинів дістала 50 голосів. На повітовій листі з тої ґрупи було 8 Поляків і 6 москвофілів.

— **Народний учитель доктором фільософії.** На львівскім університеті відбула ся оноді промоция п. Петра Грабика, учителя народної школи ім. св. Мартина у Львові, на доктора фільософії.

— **Немов в Камчатці.** Колиб так чужинець найшов ся на стациї в Гатні на Буковині, де вибудовано новий стацийний будинок, то він подумав би, що є не в краю, в котрім живе найбільше Русинів-Українців, але в Росиї. Так мусів би він думати, колиб прочитав тут написи в сім новім зелїзничим двірци. Там пишають ся немов на глум такі чудові цьвітки, яким місце хиба в... „Прикарпатской Руси" а именно: „для женщинъ", „для мужчинъ", „стаціонний заль и реставрація" „выходъ" і и. Се вже справді скандал, щоб в часї, коли окрім жмені кацапиків ніхто вже не вживає такого московского язичія та етимольоґії — мов на глум вписувати такі слова на стацийнім будинку в чисто українськім селї на Буковині.

— **Вигодував собі гадину.** В Вацовичах коло Дрогобича убив оноді в ночи Николай Буньо 76 літного господаря Йосифа Греха. Бездітний Ґрех приняв за свого сина парубка Буня, оженив его і записав єму половину майна, а на другий половині сам ґаздував. Буньо рад був дістати і другу половину господарства і часто сварив ся зі своїм добродієм. Оноді в ночи Буньо вернув до дому пяний і став так сваритися, що Ґрех утїк з хати. Буньо замкнув тоді свою жінку і жінку Греха в хаті і побіг шукати старого. Другого дня найдено Ґреха утопленого в Чорнім потоці. Лікарска секция виказала, що его вперед удушено руками а потім вкинено до потока. Висланий на слідство аґент поліциї з Дрогобича найшов убийника в особі Буня якого зараз арештовано.

— **Розбишацтво на Буковині.** В селі Миговій недалеко Вижниці напало оноді в ночи 12 розбишаків на дім коршмаря Курца і дуже тяжко поранили старого Курца, а его двох синів, жінку, доньку і зятя небезпечно покалічили та заграбили їм 4.500 К.

Виновників, які доконали страшного убийства, вже почасти вислїджено. Тяжко ранений Курц і его зять зізнали, що о скілько можна догадуватись із ношi, виновниками сего морду мали би бути селяни із Кошулівки (Вол. Банилів). Крім сего зізнав ще зять старого Курца, Саломон Суркіс, що давнійше мав якийсь селянин із Кошулівки грозити родині Курців смертю. На підставі сих зізнань жандармерия арештувала в Кошулівці чотирох селян, з поміж яких є три братами. Один із сих, якого кілька тижнів не було дома, повернув до свого села один день перед сею кровавою подією. Перед вечером того самого дня зник він нечайно з дому і вернув аж пізної ночи, потім змінював сорочку. Жандармерия зарядивши слідство в єго домі, відкрила скервавлене біле і одну скервавлену сокиру. Підозрні о убийство селяни не могли дати в сій справі доброго поясненя, яке би відвернуло від них всяке підозріня. Сейчас перепроваджено їх до громадского уряду в Лукавци. Тут представлено їх родині Курців, яка непомильно уважає їх убийниками. Сейчас арештовано підозрілих селян і передано сегодня карному судови в Чернівцях. Один з поміж них зове ся Кузик а прочі три, які є братами, Кармани. Всі походять із Кошулівки.

— **Нагорода за викрите злодя.** Дирекция почт і телеґрафів у Львові назначила 300 К нагороди тому, хто причинить ся до викритя злодія, який украв дня 9. с. м. на головнім двірци мішочок зі 14.000 К.

— **Гофріхтер.** В четвер по полудни переслухав слїдчий судия перший раз арештованого надпоручника Гофріхтера. Під проводом одного жовніра і надпоручника війпов Гофріхтер спокійно до салї переслуханя і поздоровив слїдчу комісию військовим поклоном. Запалі очи Гофріхтера, бліде лице і страшний погляд зраджують єго настрій. Переслуханє обмежало ся на короткі і ясні питаня і відповіди. Між теперішним першим переслуханєм а попередними єго зізнанями не заходять поки що ніякі ріжниці. Переслуханє вели головний авдитор др. Кунц, два судові сьвідки і аспірант на авдитора поручник Столеска. Адвокат Гофріхтера др. Пресбурґер буде сего тижня переспраляти в справі сеї афери із слїдчим судиєю д-ром Кунцом. Із Лїнцу доносять, що й там займають ся справою Гофріхтера і що она прибирає там все більші комплікациї. До переслуханя в Лїнцу покликують богато людий військового стану.

— **Торговля дівчатами.** Оноді арештовано в Новоселиці на Буковині одного черновецкого фризиера, підозреного о торговлю дівчатами і передано его черновецкій поліцийній власти. Фризиєр жив зі своєю жінкою в домашних незгодинах і зник в недїлю вечером нечайно із свого дому. Догадувались, що він мав покинути свою жінку. Другого дня вечером зникла десь з того самого дому одна 16 лїтна дівчина, яка походить з лїпшої родини. Кревні сеї дівчини почали шукати її, а коли годі було віднайти її, сейчас додумались, щó пропащий нечайно фризиер дез о втік з нею. Сейчас повідомлено поліцию, яка зараз віднесла ся в тій справі до поліцийної сторожі на росийскій границі в Новолесици. Поліцийна власть в Новоселици занялась пильно сею справою і вже слїдуючого дня рано приловила фризиера саме тоді, коли він ішов до готелю до уведеної дівчини. Арештовано також жінку сего фризиєра в Чернівцях догадуючись, що она мала знати о лихім замірі свого мужа. Уведену дівчину передано єї кревним. Дівчина зізнала, що фризиєр дав їй перед утечию 17 К і она мала очікувати єго в одним готелю в Новоселици, щоби звідси переправитись через росийску границю. З зізнань дівчини виходить, що фризиєр хотів запродати єї торговцям дівчатами а з зізнань фризиєра, що він хотів втечи до Росиї і жити там з нею.

— **Як може краєвий промисл розвивати ся?** Пишуть нам: Дня 4. вересня с. р. в уряді почтовім в Збаражи загубив ся відтинок переказу на 9 К за тутки до фабрики п. Билиньского в Збаражи, наданий в Львові. Властитель фабрики туток п. Е. Билиньский дістав сумаричний спис перказів (Konsygnacya), після котрого побирає гроші при більшій скількости переказів; не маючи відтинка, не знав, хто надав 9 К. На почті урядник порадив, що нема иншого виходу, як написати картку до дирекциї почт. у Львові а дирекция подасть назвиско надавця. Я написав подвійну картку до дирекциї. Чекаю місяць, два і три, нема чутки, аж на четвертий місяць дістаю з дирекциї скарбу в Тернополі взване платниче на 2 К, яко стемплеву кару за то, що я написав картку до дирекциї почти без стемпля. Але до нині дирекция почт. не подала менї жаданого назвиска а також не звернула залученої картки на відповідь. Се є попиранє краєвого промислу, де кажуть промисловцеви платити кару за загублене відтинка в уряді почтовім. — *Евген Билиньский* в Збаражи.

— **Озимина на рос. Поділю.** Тепла і мокра погода, що держить ся в останній час, дуже добре впливає на озимину на Поділю. Поправилась навіть та, що не було на неї ніякої надії. Місцями раннє жито та пшеницю попсував трохи земляний червак. Але взагалі вигляд озимини скрізь такий, що можна сподіватись доброго врожаю, коли буде сприяюча зима.

— **Огні.** В Білині великій, самбірского повіта, згоріло оноді 18 селяньских загород зі всіми будинками і збіжем. Шкода 30.000 К. — В Чукві, самбірского повіта, знищив огонь кілька хат і маґазин млина фірми Трау. — В Гуснім вижнім, турчаньского повіта, згоріли дня 9. с. м. два господарства, вартости 6.000 К., а обезпечені тілько на 2.800 К.

— **Найвисший дім в Европі.** В Варшаві викінчено недавно 13-поверховий дім, який є найвисшим домом мешкальним в Европі. Цїлий дім є огнетревалий, будований без дерева, а лише з цегли, цементу і зелїза. На поді містить ся в нїм збірник на воду, до якого помпують воду машинами з долини а звідтам розходить ся вода до 7 горішних поверхів, бо з міських водопроводів підходить вода лише до долішних шість поверхів.

— **Склад раду.** Австрийске мінїстерство публичних робіт займає ся інтересною справою заложеня державного бюра продажі раду. Запас товару в державнім складі відразу значний, бо виносить аж цїлий ґрам. Одчак сей запас представляє вартість 380.000 К. Особи та інституциї, що хотіли би набути рад з державного складу, мають наперед зголосити ся в мінїстерстві публичних робіт, до вже тепер вплинуло богато оферт головно від шпиталів. При розсилці велику увагу звертає ся на опаковане а то з огляду на небезпечність промінюваня раду. Згадану скількість раду. мінїстерство одержало з Йоахімсталю, де тимчасом мали вже добути другий ґрам сего цїнного матеріялу. В Йоахімсталю надіють ся добути ще инші радіоктивні субстанциї, як актінїюм і йонїюм, які здібностию промінюваня перенисшають навіть сам рад.

— **Птахівництво в Полтавщині** розвиває ся дуже жваво й обороти єго продуктами значно зростають, особливо сего року й переважно що до яєць. Разом з тим серед селян помічає ся дуже широкий рух до годованя птиці, особливо курей і гусей. Сему рухови сприяє ще й те, що в ґубернії засновують ся товариства для продажі продуктів птахівництва безпосередно на великі ринки, а для сего треба краще витримати крам, ніж для продажі скупщикам. Головними точками, де збирають ся продукти птахівництва, служать Полтава і Київ. Там споживає ся частина сих продуктів, але більша частина їх перевозить ся південно західною зелїзницею за кордон. Земство вживає деяких заходів для розвитку й піднесеня птахівництва: роздає півнів і гусаків красших пород, поширює яйця, уладжує виставки, на яких за красші експонати видають ся премії. Місцеві люди зазначують, що необхідно впорядкувати справу з дрібним кредитом, щоб дати селянам змогу поставити сей свій промисл на висший ступінь розвитку.

Оповістки.

— **З Калуша.** Дня 16. с. м. о 3. год. відбудуть ся в салї »Нар. Дому« перші заг. збори філії »Сільского Господаря«.

— **З Самбора.** І заг. збори філії „Сільского Господаря" відбудуть ся дня 23. с. м. о 1 год. в „Рускій Бесіді".

Посмертні † оповістки.

— **Софія Вітошиньска**, вдова по пароху з Люблинця, упокоїла ся в домі зятя о. Тита Ковальского в Спасові в 91. р. житя. В. ї. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Панове, майте розум!

Чи є де на сьвіті більше безголовє, як між Русинами? Безглузді роздори партийні на політичнім полі, øвече замотеличенє на полі религійнім подробило Русинів на такі атоми різко ворожих таборів, що при всїх тих даних — не згадуючи вже про нинїшних ворогів — „відбудованє независимої України-Руси“ дійсно заповідає ся дуже сьвітло!...

Поминаю тут партийні роздори, бо я не політик, а хочу звернути увагу на одну подію на релїґійнім полї, яка і найбільшого оптиміста вразити мусить болючо. Доси уважано перевертнями на сім полї радикалів, социялїстів, кацапо-схизматиків і тим подібну бравжу, а иншу братию, яка гуртуєсь по ріжних центрах чи політичних, чи просьвітних уважано правовірними синами руско-католицкої церкви. Радикали і социялїсти наші се вже певні атеїсти, надто їм на рускости так залежить, як на торічнім снїгу. В найновійших часах заворушила уми галицкого загалу аґітация кацапні за схизмою, читай: за единоспасаємою, сьвятою, неділимою Росиєю. І посипались громи зі сторони ріжних патриотів на адресу аранжерів поїздок до Почаєва, мовляв: „От куди звертають увагу мужика, схизму єму підсувають, щоб тим самим загнати в цареславний табор! — Запроданці, безхарактерні падлюки“!

Дуже красно, панове патриоти, але, але... Скажіть прошу, хто ви є під зглядом релїґійним? Се вже не від нині порушувано справу на адресу латинників, щоби нас не звали „уніятами“, себто лише якоюсь меншевартною причіпкою католицкої церкви, але що ми нїчим не послїднїйші від них католики. Отже ми є Русини католики. Так, чи нї? Колиж ми католики, то повинні перестудиювати і знати бодай катехізм за 20 сотиків. Так, чи ні? Коли так, то повинні ми знати, що між схизмою, а католицтвом мимо спільного обряду заходить фундаментальна ріжниця що до віри. Се инша віра, панове патриоти! Католицизм опертий на ґранїтній скалї св. Петра, а схизма на глиняних ногах цареславного синоду. Так, чи нї, панове? Таж ви такі учені з ріжних грубих книг!... Тож ще раз питаю не радикалів, социялїстів, схизмо-кацапів, лише „лїпшу“ часть наших патриотів: Що ми є? — Та виходилоб, що ми католики! — Красно! А тепер скажіть, панове, як ви назвете ту птицю, що власне гнїздо каляє?...

А тепер ad rem: Возьмім календар Просьвіти 1910, призначений для руско-католицкого галицкого загалу. Стор. 24. в середині: »Що ви Ιродове кодло, задумали глузувати з мене, чи що? Як не віддасьте таки сейчас моєї козацкої шапки, то щоб я став католиком, коли не переверну ваших свинячих рил на потилицю“. І прочитає таке „свиняче“ свиньство перший лїпший, тай погадає: »а я католик... а тоту віру з Почаєва нїхто так не паплюжить«...

Стор. 175. „Гляди бісів сину, як часами тебе наш спитає Хмельницкий: Хто ти, шельмо? говори, що ксьондз католицкий“! Скажете панове, що се писали схизматики Гоголь і Руданьский, що тут мали на гадці польских ксьондзів і т. и. Чи се вас оправдує? Колиб ви були дійсно католиками, а не фарисеями, чи посьмілиб так на позорище виставляти свою віру, свою сьвятість? Панове, ви зза ріжних зелених столиків, відтам з гори умієте так енерґічно, горячо, переконуючо, патриотично завзивати сьвященьство до ріжної можливої і неможливої роботи! Представте собі: пішов „ксьондз“, чи „піп“ на ваш могучий зазив до читальнї, не кажу, радикальної, але до »своєї« поважної читальнї »Просьвіти«, пішов, бо так пани зі Львова „наказують“ народ просьвічати. Балакають, читають, аж прийшли до місця: „Гляди бісів сину, як часами тебе наш спитає Хмельницкий: Хто ти, шельмо? говори, що ксьондз католицкий“! І залунав гомеричний сьміх по читальни між мужиками, котрих просьвічати загостив їх єґомость — ксьондз католицкий. Ґратулюю вам, панове, такого такту! Замісць пописуватись перед безкритичним загалом такими неумістними і небезпечними анахронїзмами, чи не красше булоб вам, ученим на грубих книжках, обяснити популярно сему загалови, що католицизм був тоді, а тоді тому так зненавиджений, бо ширили єго наші вороги політичні більше для своїх політичних цїлий, часами в нехристияньский і некультурний спосіб і тому такі драстичні місця в нашій лїтературі? Тодіб ви показали, що маєте якусь віру, якою дорожите, та не підкопувалиб її у загалу, який бачучи таке цілковите безголовє під тим зглядом, або байдужніє, або переходить на латиньство, чи схизму, а тим самим пропадає для рускости. Тодї не виглядалоб на гірку іронїю уміщене в тім же календари ст. 165. портрету „католицкого ксьондза“ пок о Івана Залуцкого, що то грубі тисячі жертвував на те,.... щоби „католицких ксьондзів“ і „католицизм“ виставляти на позорище...

10. грудня 1909.

о. Григорий Селяньский.

Телеґрами

в дня 14. грудня.

Відень. Пос. Олесницкий зголосив приступленє „Сільского Господаря“ в члени „Центрального Союза австрийских аґрарників“.

Рим. Італїйский парлямент збере ся дня 18. с. м. На тім засїданю новий кабінет Сонніна зложить проґрамову заяву.

Відень. На нинїшнім засїданю палати рускі посли зголосили два дальші наглі внесеня з заповідженої серії 25 наглих внесень. Одно внесенє (д-ра Трильовского і тов.) в справі колядників, а друге в справі знесеня цїсарского патенту з р. 1854. що до кари буків. По півгодинній перерві зараз з початку засїданя забрав голос др. Трильовский в справі свого внесеня.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·58	9·30
Черновець	—	—	—	**6·40**	**12 20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·45	4·25	—	11·00
Пустомит	7·29	11·45	4·25	10·15*	11·00
Самбора	8·00	9·57	2·00	—	9·00
Любіня	8·00	9·57	2·00	9·00	11·45*
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·05	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05А	1·48Б	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27В	5·30Г	9·35В
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·15	10·12
„ Бродів	7·01	—	**2·00**	5·15	10·12
„ Курович	—	—	11·19	—	9·39
„ Винник	8·07	—	11·19	3·26	9·39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·00	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10 38
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·50	—	—
Коломиї	—	—	—	6·00	—
Стрия	7·30	—	1·45	6 55	11·25
Пустомит	7·30	10·35*	1·45	6·55	11·25
Самбора	6·00	9·05	—	3·40	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15*	3·40	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	—	11·35З
Янова	8 20	10·10	1·37†	3·40	6·30
Брухович	7.21	11·05	2·30В	5·50Г	8·24В
Брухович 6·14	9·00А	12·41Б	3·45	7·10	11·35З
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·29	11·32
„ Бродів	6·35	11·00	**2 31**	8·29	—
„ Курович	—	7·13	—	2·52	—
„ Винник	5·44	7·13*	1·30	2·52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділї і сьвята від $^{16}/_{5}$ до $^{18}/_{9}$. А) Лише в неділї і сьвята від $^{1}/_{7}$ до $^{31}/_{8}$. — Б) Лише в неділї сьвята від $^{1}/_{6}$ до $^{30}/_{9}$. — В) В неділї і сьвята а від $^{1}/_{6}$ до $^{30}/_{9}$ щодень.— Г) Щоденно від $^{1}/_{7}$ до $^{31}/_{8}$. — З) Лише в неділї.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.